

Josuas Jeriko

Jeriko är kanske den mest spännande staden i Gamla Testamentet att studera – för att den är äldst och för att den blev ett vittnesbörd om Guds kraft (Jos 6). Staden låg i de södra delarna av Jordanslätten, omkring 16 km nordväst om Döda havet och 27 km nordöst om Jerusalem, vid en av de största sötvatten källorna i hela Palestina, *'Ain es-Sultân*, och nära den öst-västra vägleden som kopplade samman Transjordanien med det Palestinska höglandet (Ammon-Palestine). Staden hade därför en framskjutande position ända sen dess tidigaste bosättningar.

Jeriko är en av de äldsta, om inte den äldsta staden, som någonsin blivit arkeologiskt utgrävd. Stadens första bosättningar sträcker sig ända tillbaks till c:a 8000 f Kr (Mesolitisk tid). Kvarlevorna, som är identifierade med Jeriko i Jos 6, har för en lång tid varit utsatt för arkeologins destruktiva men utrönande metoder. Om man kan hitta säkra bevis angående en förstörelse, som kan associeras med israeliterna, vore det en stor hjälp när det gäller datering av det israeliska intåget i Kanaan.

Arkeologiska bevis visar tydligt att en stor omvälvning försiggick i Palestina vid slutet av Sen Bronsålder (1550-1200 f.Kr.); många städer, ett flertal av dem nämnda i Bibeln som intogs av Israeliterna, blev förstörda vid denna tidpunkten¹. Många forskare ser här ett bevis på att en Israelisk erövring skedde i slutet av det trettionde århundradet f Kr (Sen Bronsålder).

Garstangs murar

På 1930-talet (1930-1936) utgrävdes Jeriko av den brittiske arkeologen Sir John Garstang. Enligt en rapport hade han funnit ett stadium av bebyggelse som motsvarade tidpunkten för Josuas erövring, då han trodde sig ha funnit murar som hade fallit på grund av jordbävning² omkring 1400 f Kr. Garstang spårade fyra stadsmurar, som efter varandra hade inringat kullen *Tell es-Sûltan* (Det arabiska namnet för Gt Jeriko). Den mur som han ansåg vara den senaste var svårt bränd och hade tydligen kollapsat³.

Utgrävningsmetoderna i Palestina vid denna tidpunkt var inte tillräckligt exakta när det gäller dateringen av stadsmurar i anslutning till de nivåer de befann sig på. I detta fall misstog sig Garstang när han trodde sig ha funnit de murar, som hade fallit under Josuas tid. Mer exakta bevis angående lerskärvor (det mest viktigaste för datering i Palestina) hopade sig efter Garstangs utgrävningar och visade behov av en ny undersökning, vilket utfördes mellan 1952 och 1958.

När de började trodde man fortfarande att Garstang hade funnit de murar som hade rasat (på grund av ett gudomligt ingripande) i Jos. 6, men nu blev det motsagt av Kathleen Kenyon, en av de mest respekterade arkeologerna i vår tid. Kenyon fann att de murar, som var förstörda av jordbävning och daterade till Sen Bronsålder av Garstang, hade i själva verket rasat många århundraden innan Josuas intåg i Kanaan skedde, under yngre Bronsåldern⁴. Kenyon hittade nästan ingenting från den sena bronsålderstaden, som Israeliterna förstörde.

Förstörd av erosion

Kenyons utgrävningar av Jeriko visade att Bronsåldersmurarna runt staden är mycket komplicerade att förstå ur historisk synvinkel. De murar från yngre Bronsåldern (omfattar nästan hela 3 årtusendet f Kr) var gjorda av lertegel och var ofta reparerade. I ett område identifierade man sjutton olika reparationer och återuppbyggnader. Det var en av de äldsta av dessa yngre bronsåldersmurar som Garstang förknippade med sen Bronsålder. Alla dessa yngre bronsålders murar var faktiskt begrav-

¹ Bright, John, *A History of Israel*, tredje utgåvan, s 130, Bungay, Suffolk, SCM Press Ltd, 1986.

² Wilson, Clifford A, *Arkeologin och Bibeln*, s 66, Örebro, Libris, 1980.

³ Coughenour, R A, "Jericho", *The International Standard Bible Encyclopedia*, red G W Bromiley, II, s 993, Grand Rapids, Michigan, W B Eerdmans Publishing Company, ©. 1982.

⁴ Horn, Siegfried H, *Biblical Archaeology, A Generation of Discovery*, s 37, Washington DC, Biblical Archaeology Society, © 1985.

da av en stor jordbank från medel Bronsåldern. Den översta delen av denna jordbank har till största delen blivit förstörd av erosion och bara på ett ställe har den översta delen av murens grund blivit bevarad. Erosion, på grund av att den var övergiven i århundraden, har också tagit bort nästan all kvarlämning från medel bronsålderstaden, och därför också till ännu större del den överliggande sena bronsålderstaden⁵.

Tillräckligt med bevis, emellertid, fanns fortfarande kvar, som visade att där hade existerat en sen bronsålderstad ovan på medel bronsstaden. Eftersom lämningarna från denna sena bronsålderstad var enbart bevarad på ett begränsat område, kunde inget bli sagt angående dess struktur, mer än att den tydligen inte var speciellt starkt befäst. Med hjälp av lerskärvor kunde man bestämma (föreslog) att staden förstördes, enligt Jos 6, under det fjortonde århundradets sista kvartal⁶. Utgrävningarna har alltså räddat tillräckligt med bevis för att kunna fastställa att en sen bronsålderstad har existerat i Jeriko, den stad som föll under Guds kraft i Jos. 6, men blev tydligen övergiven efter dess förstörelse. Man kan säga att Jeriko (*Tell es-Sûltan*) upphörde att vara stad c:a 1500 f Kr.

Efter det att Jerikos fall var ett faktum, lät Josua folket svärja en ed: ”Förbannad vare inför Herren den man som företar sig att åter bygga upp denna stad, Jeriko. När han lägger dess grund, må detta kosta honom hans äldste son, och när han sätter upp dess portar, må detta kosta honom hans yngste son” (Jos 6:26). Att det var Gud som lade denna förbannelse över Jeriko är tydligt när nästa vers säger: ”Och Herren var med Josua, så att ryktet om honom gick ut över hela landet” (v. 27). Arkeologerna har problem att hitta Josuas Jeriko, och de flesta tvivlar att en förstörelse skedde överhuvudtaget (därmed menar de att intåget i Kanaan aldrig hände, som det är beskrivet i Josuas bok). Deras misstolkning av de bibliska och arkeologiska bevisen beror på att de inte tar hänsyn till de bibelverser som jag just citerade. Om Bibelns berättelse, angående Jerikos fall, är sann kan vi inte hitta dess murar.

Brist på fynd stödjer Bibelns redogörelse

Alla arkeologer ställer sig frågan: ”varför finns det ingen Israelisk stad på *Tell es-Sûltan*? De menar att där fanns alla geografiska fördelar för en ny israelisk bosättning efter Jerikos fall. *Tell es-Sûltan* var en ideal plats för en israelisk stad, med den största sötvattenskällan i Kanaan, tre huvudleder och en mycket strategisk placering. Trots det bodde Israeliterna aldrig där, och de som vågade fick betala för det (se 1 Kung 16:34). Under 3000 år har denna kulle blivit misshandlad av sol och regn, och med tanke på att byggnadsmaterialet var lertegel är stora delar av den ursprungliga staden för alltid borta (på grund av erosion, men antagligen också på grund av att byggnadsmaterialet var återanvänt på annat håll). Experterna menar att över 9 meter av Jeriko saknas, och eftersom Josuas Jeriko måste vara den högst belägna var den först med att försvinna. När Kenyon började med sina utgrävningar på 50-talet var det Medel Bronsåldern som hon först stötte på.

En bra fråga är då, var kan vi hitta staden? På grund av erosion borde det finnas lämningar på området runt omkring själva kullen, och där har man faktiskt hittat krukskärvor från sen Bronsålder. Det finns ingen sen Bronsåldersmur, eftersom erosion har sköljt ner den på sluttningarna och ut på det omkringliggande området. Det är där som vi finner Josuas berömda murar och stad. Lösningen på Jeriko gåtan är frånvaro. Vi kan inte räkna med att hitta israeliska lerskärvor eller någon mur – allt är bortspolat av naturens krafter; och där finns även religiösa skäl till denna frånvaro – *Tell es-Sûltan* var förbannad. Israeliterna tog den ed som de svor i Jos 6 på allvar och Jeriko blev aldrig återuppbyggt (ett försök gjordes i 1 Kung 16:34), och med tiden försvann den dömda staden på grund av det stränga klimat som rådde där. Det är inte förrän på Nt:s tid som vi fick en ny judisk bosättning där, men då 5 km längre bort (3 km fågelvägen). Istället för att vara en gåta är Jeriko ett bevis på att den bibliska historien är mer exakt nedtecknad än vad många forskare tror.

Toppen är borta, därför är det svårt att datera Josuas erövring med hjälp av Jeriko. Emellertid har det visat sig att staden är den äldst bebodda och befästa stad som någonsin blivit utgrävd. Det starka runda tornet från neolitisk tid (yngre Stenålder, 8000-5000 f.Kr), som Kenyon upptäckte, var

⁵ Coughenour, *loc cit.*

⁶ Coughenour, *op cit.*, II, sid 994.

byggd innan krukan var uppfunnen⁷. Detta är ett mäktigt vittnesbörd om den geniala uppfinningsri-
kedom som existerade vid detta tidiga stadium i världshistorien.

Bibliografi

Bright, John, *A History of Israel*, tredje utgåvan, s 130, Bungay, Suffolk, SCM Press Ltd, 1986.

Wilson, Clifford A, *Arkeologin och Bibeln*, s 66, Örebro, Libris, 1980.

Coughenour, R A, "Jericho", *The International Standard Bible Encyclopedia*, red G W Bromiley, II, s 993, Grand Rapids, Michigan, W B Eerdmans Publishing Company, ©. 1982.

Horn, Siegfried H, *Biblical Archaeology, A Generation of Discovery*, s 37, Washington DC, Biblical Archaeology Society, © 1985.

---

⁷ Horn, *loc cit.*